

ת"פ 32416/09/16 - מדינת ישראל - פמ"ד נגד ש ל - בעצמה

בית משפט השלום בבאר שבע

20 נובמבר 2017

תפ"ק 32416-09-16 מדינת ישראל ואח' נ' ל
תפ"ק 4389-09-15 (י-ם) מדינת ישראל נ. ש ל

בפני כב' השופטת דרורה בית אור, עמיתה
מאשימה מדינת ישראל - פמ"ד
ע"י ב"כ עוה"ד רותם יוחנני

נגד
נאשמת ש ל - בעצמה
ע"י ב"כ עו"ד בני גריקו ועינת סנדלר - מטעם הסנגוריה
ציבורית

נוכחת:

קצינת המבחן - הגב' טל אמיר

החלטה

קדימון:

ביום 13.11.17 התקיים דיון בעניינה של הנאשמת (להלן: "**הנאשמת**" / "**ש'**") בבקשה שהועלתה ע"י המאשימה להפסיק את ההליכים בעניינה של ש' בבית המשפט הקהילתי. המאשימה מבקשת להעביר את הדיונים לאחר שיופסקו בבית המשפט הקהילתי ל: "**בתי המשפט הרגילים האחרים**".

למען הסדר, בתחילת הדיון הבהרתי לצדדים כי המסגרת הדיונית כפי שבית המשפט רואה אותה הינה האם יש להפסיק את ההליכים של ש' בבית המשפט הקהילתי במובן של קביעת מועד לטיעונים לעונש. כאמור, עמדתה של המאשימה כפי שבאה לידי ביטוי בטיעוניה, אליהם אתייחס בהמשך, הינה שיש להפסיק את ההליכים בבית המשפט הקהילתי ולהעביר את עניינה של ש' להמשך הליכים בהליך הפלילי המקורי.

להשלמת הקדימון אציין כי עמדת הסנגוריה הציבורית, ב"כ הנאשמת ושירות המבחן הינה כי יש להמשיך את ההליכים בעניינה של ש' בבית המשפט הקהילתי, לא להפסיקם ולא להעביר את עניינה להליך הפלילי המקורי.

מדובר בשתי נקודות מבט שונות, אליהן אתייחס בהמשך.

רקע בעניין הנאשמת:

ש' התחילה את ההליכים בבית המשפט הקהילתי ביום 14.11.16, לפני שנה. הוגש בעניינה כתב אישום שעניינו עבירות רבות של הונאה בכרטיס חיוב, קבלת דבר במרמה, התחזות לאדם אחר וזיוף. בהמשך צורף כתב אישום נוסף, מבית משפט השלום בירושלים שעניינו אותן עבירות.

למען הסדר תלויים ועומדים כנגד ש' לא מעט כתבי אישום נוספים, גם הם בגין אותן עבירות, בבתי משפט אחרים בארץ.

בדיון הראשון בבית המשפט הקהילתי (14.11.16) לקחה ש' אחריות על המעשים המיוחסים לה בכתב האישום שהוגש לבית המשפט. במעמד הדיון הראשון נאמר ע"י ב"כ הנאשמת בצורה ברורה כי מדובר בנאשמת שמסכת חייה אינה פשוטה שביצעה את העבירות המיוחסות לה על רקע מציאות חיים קשה וכי המאשימה הסכימה בצעד חריג ויוצא דופן לבחון שילובה בבית המשפט הקהילתי. עוד טען ב"כ הנאשמת כי שוחח עם ש' ונאמר לה כי היא יוצאת לדרך לא פשוטה שאם תתמיד בה היא עשויה לקנות את עולמה ולשקם את משפחתה. ב"כ הנאשמת ציין שהיא מעוניינת מאוד להתחיל בהליך המשפטי.

בדיון מיום 19.12.16 עלה בין היתר צירוף תיק של ש' שמתנהל בבית משפט שלום בירושלים (הוזכר לעיל). כב' השופט אוהד גורדון מבית המשפט בירושלים ביקש לברר אם יש מניעות לצרף את כתב האישום מירושלים לבית המשפט הקהילתי בבאר-שבע. ב"כ המאשימה הבהירה כי המאשימה תבחן את עמדת שלוחת ירושלים לעניין צירוף התיק לבית המשפט הקהילתי בבאר-שבע ואמרה: **"ככלל אין התנגדות לצירוף כלל התיקים של הנאשמת, זה הרעיון של בית המשפט הקהילתי, ניקוי שולחן של הנאשם"**. בעקבות פניית בית המשפט השלום בירושלים והודעת המאשימה כאמור לעיל, צורף ת"פ 4389-09-15 של בית משפט השלום בירושלים לכתב האישום שעמו נפתח ההליך בבית המשפט הקהילתי בבאר-שבע.

בדיון מיום 23.01.17 הוגש תסקיר עומק בעניינה של ש'. התסקיר סוקר בהרחבה את הרקע האישי והמשפחתי של ש'. מדובר בנאשמת כבת 40, אם ל-2 ילדים בגילאים 10 ו-11 שנים בזוגיות עם אבי ילדיה (נכון למועד הגשת התסקיר).

נסיבות חייה של ש' כילדה ונערה קשות ביותר. כעולה מהתסקיר מגיל מאוד צעיר בהיותה בת חמש וחצי הורחקה ש' ממשפחה, עקב פגיעה מינית של אביה, שגם היה אלכוהוליסט. ש' נשלחה למסגרות שונות חוץ ביתיות כולל אישפוזים (כמפורט בתסקיר בהרחבה). במהלך כל חייה חוותה פגיעות וטראומות מצד דמויות משמעותיות ומצד הסביבה. שירות המבחן מעריך כי חוויות אלו משפיעות על תפקודה בתחומים שונים בחייה. בהמשך התסקיר מתארת קצינת המבחן חיים רצופים בחוסר יציבות של מעבר ממסגרת מוסדית אחת לשנייה, בהם היתה חשופה ש' לחוויות קשות שהביאו גם לנסיגות התאבדות ומספר אישפוזים והצורך בקבלת טיפול תרופתי רצוף (ראה בענין זה עמ' 2 לתסקיר).

עוד עולה מהתסקיר כי לאחר שהפכה לבגירה, לא גויסה לצבא על רקע מצבה, חזרה להתגורר עם אימה והורחקה על ידי האם מהבית ועברה להתגורר ברחוב ומאז החלה מעורבותה בפלילים בעבירות סמים ורכוש. במהלך שנות

התבגרותה הייתה מעורבת ש' בפלילים, לחובתה 4 הרשעות בגין עבירות מרמה, הונאה ואלימות זוגית. יחד עם זאת, אין מידע על שימוש בסמים או התמכרות לסמים. עוד עולה מהתסקיר כי ש' סובלת מקשיים רבים ביחסי אנוש, נוטה לתגובות תוקפניות והביעה רצון לקבל סיוע בתחום זה.

בהתייחס לתחום התעסוקה, מסרה ש' כי התקשתה לשמור על יציבות, בין היתר, בשל חוסר היציבות במקומות הדיור שלה. לדבריה צברה חובות רבים בשל הקשיים הכלכליים ולא יכלה לעמוד בתשלומי שכר הדירה. נפתחו בעניינה תיקים בהוצאה לפועל. נכון למועד הגשת התסקיר יש לה חובות בעשרות תיקים בהוצאה לפועל.

לגבי משפחתה הנוכחית בן זוגה ושני ילדיה - כעולה מהתסקיר - האב ממוצא מוסלמי משפחתו המורחבת גרה ב---. המשפחה מוכרת ומטופלת בלשכה לשירותים חברתיים, שני הילדים הבן יליד 2005 והבת ילידת 2006 שוהים במסגרות חוץ ביתיות הדברים מפורטים בהרחבה בתסקיר (עמ' 2).

שירות המבחן מעריך כי חייה של ש' התאפיינו מצעירותה בחוויות קשות של תלישות והעדר אמפטיה מצד משפחתה ו/או הסובבים אותה וחווה תחושות של חוסר ביטחון. כל אלה בנוסף לפגיעות שפגעו בה הסובבים אותה, הן נפשיות, הן פיזיות, הביאו אותה להיות מעורבת בפלילים, דפוס שהשתרש בה נוכח הערכה עצמית נמוכה.

בתסקיר ממליצה קצינת המבחן על תכנית שיקום מקיפה ומפורטת. במסגרת תכנית השיקום תופנה ש' להערכה פסיכיאטרית על מנת לתת לה טיפול תרופתי ונפשי מתאים. הטיפול הנפשי ימוקד בשיחות אישיות וקבוצתיות בהן ידונו הפגיעות הרגשיות מהן סבלה. עוד יכלול השיקום טיפול בשליטה בכעסים והקניית כלים בעניין זה, טיפול בתחום ההורות. כמו כן השיקום יכלול טיפול בהסדרת חובות של ש', נושא הדיור ושילובה של ש' בתעסוקה.

עד כאן בענין תסקיר שירות המבחן שעוד טרם הגשתו ובעיקר לאחר שהתוותה תכנית השיקום השתלבה ש' בהליכים השיקום כפי שיפורט להלן.

מהפרוטוקול ביום 23.01.17 עולה כי ש' מצאה עבודה ונכנסה להליכי השיקום בפיקוח של שירות המבחן והחלה לעלות על דרך המלך. בד בבד, ציינה המאשימה כי ישנם עוד תיקים של ש' שתלויים ועומדים והמאשימה עושה מאמצים לבחון אפשרות צירוף לתיקים שמתנהלים בבית המשפט הקהילתי.

בדיון מיום 06.02.17 ציינה קצינת המבחן כי ש' מגיעה לפגישות, משתפת מעולמה, מתמודדת עם הקשיים. ש' הגישה בקשה לעלות לשלב 2. ב"כ המאשימה ראתה לנכון לציין את תפקודה התקין של ש', התרשמה מהבקשה לעלות שלב ומכך שמתחילה להיווצר הפנמה של חומרת המעשים שביצעה. ש' עצמה ציינה כי היא מודעת להיקף העבירות שביצעה ומודה על ההזדמנות שניתנה לה להכניס סדר בחייה ולשקמם.

ביום 21.02.17 התקיים דיון נוסף, גם בו דיווחה קצינת המבחן כי ש' מגיעה לרוב הפגישות, בתחום התעסוקה עזבה

את מקום עבודתה והופנתה למעגל החיים והתעסוקה. כמו כן, דיווחה כי נקבעה לה פגישה בתחום בריאות הנפש. ש' ציינה כי נאלצה לעזוב את מקום העבודה ופירטה את הקשיים שנתקלה בהם בעבודה (ראה פרוטוקול הדיון). ב"כ המאשימה ציינה במעמד הדיון כי כנגד ש' תלויים מספר תיקים וכי ישנה התנגדות גדולה של פרקליטויות אחרות, להעביר את תיקיה לבית המשפט הקהילתי. בשלב זה לא ידוע אם התיקים יעברו או לא והמאשימה בקשר עם הפרקליטויות האחרות בנוגע לאפשרות העברת התיקים.

בדיון מיום 20.03.17 ציין שירות המבחן את ההשתתפות הפעילה והמתמדת של ש' בפגישות הטיפוליות. כמו כן דווח כי ש' החלה קורס מחשבים. טרם צורפו התיקים הנוספים מבתי המשפט האחרים אך יש נכונות של המאשימה לצרף את התיקים הללו ועושים כל מאמץ על מנת לרכז את התיקים בבית המשפט הקהילתי בבאר שבע.

בדיון מיום 24.04.17 ש' לא התייצבה מאחר ומצאה עבודה במשמרות ועל כן לא יכלה להגיע.

בדיון מיום 15.05.17 ש' התייצבה לדיון. קצינת המבחן ציינה כי ש' משתפת פעולה עם שירות המבחן ומגיעה לכל הפגישות, מקבלת טיפול תרופתי שהומלץ ע"י הפסיכיאטרית, נמצאת בקשר רציף עם עו"ס תעסוקתית. ש' סיפרה כי החלה לעבוד בחברת "X" אך יש לה קשיים ביחסים עם העובדות האחרות ושיתפה את בית המשפט בעניין זה. גם ב"כ המאשימה התרשמה שש' עוברת חוויות לא פשוטות וחזקה אותה על מאמציה להמשיך בהליכי השיקום הכוללים עבודה. ב"כ הנאשמת הצטרף לדברים והדגיש את הקשיים עמם מתמודדת ש'. ככלל כל הגורמים ציינו כי הם מעריכים את שיתוף הפעולה של הנאשמת, את ניסיונותיה להשתלב בעבודה ולהתגבר על קשיים.

רכזת הפרויקט, הגב' עדי בלוטנר, ציינה במעמד הדיון כי לאחרונה התקיים ערב הוקרה למשתתפי בית המשפט הקהילתי. ש' השתתפה בהכנות לקראת ערב ההוקרה בארגון המקום והכיבוד ולאחר שהסתיים הערב בניקיון המקום ופינוי הפסולת וזכתה על כך להערכה ותודה.

קצינת המבחן ראתה לנכון לציין בהקשר זה כי ניכר שש' החלה לתת אמון במערכת המשפט ובצוות בית המשפט הקהילתי וזאת כשמדובר בנאשמת שלאורך כל חייה ספגה הרבה פגיעות הן מהמשפחה והן מהממסד, עד כדי אובדן אמון בכל המסגרות הללו. הליך השיקום במסגרת בית המשפט הקהילתי מאפשר לש' לתרגל מיומנויות חדשות, גם מיומנות של עבודה וגם מיומנויות של אמון, מה שמלמד שהטיפול והשיקום שהיא עוברת אכן מסייעים לה.

בדיון מיום 20.06.17 ציינה קצינת המבחן כי ש' משתפת פעולה בצורה נפלאה, שהיא אקטיבית, בשלב זה מחפשת עבודה, נפגשה עם הפסיכיאטרית, החלה קבוצה טיפולית של 10 מפגשים. כל הצדדים איחלו לש' הצלחה בהמשך הדרך. באותו מעמד נאמר ע"י ב"כ הנאשמת כי הם מנסים להגיע להסדר טיעון.

בדיון מיום 24.07.17 הביאה ב"כ המאשימה לידיעת בית המשפט מידע לפיו ש' ריצתה לאחרונה מאסר עקב כך שלא סיימה עבודות שירות שהושטו עליה בעבר. מבחינת המאשימה החומרה היא בכך שש' לא שיתפה את ב"כ הצדדים ואת

גורמי השיקום בעניין זה. ב"כ המאשימה צינה כי מצופה מנאשמת שנמצאת 7 חודשים בבית המשפט הקהילתי להתנהגות שונה. עוד ציינה כי ב"כ המאשימה כי המאשימה עושה מאמץ רב על מנת לצרף יחדיו את תיקיה של הנאשמת, אך מהנאשמת נדרש דיווח לצוות בית המשפט וגילוי מלא ומדויק בכל אשר קורה עמה על מנת שלא ייווצר משבר אמון.

קצינת המבחן ציינה כי הנאשמת נמצאת במצב משברי על רקע היעדר מקום מגורים ומקור הכנסה, מנסה להשתקם, נמצאת בקשר הדוק עם צוות בית המשפט הקהילתי. קצינת המבחן סיפרה כי אין לש' היכן לגור והיא חזרה לאחר ריצוי המאסר לגור עם אבי ילדיה שהכניס לבית אישה נוספת שמתנכלת לה, אך עקב היעדר מקום מגורים נאלצת להמשיך לגור באותו בית. ש' סיפרה שגם בעלה וגם אותה אישה מתעללים בה, משתמשים בחפציה ובבגדיה ובעלה אף איים עליה וניסה להכותה.

ב"כ הנאשמת תמך בדברי ב"כ המאשימה והדגיש והבהיר לש' את הצורך וההכרח לידע ולשתף בכל דבר. עם זאת ביקש לציין כי מדובר ביתר ריצוי עונש משנת 2012, מדובר בתיק ישן וכי ככלל ש' משתפת פעולה ועל כן צריך לתת לה הזדמנות נוספת ולהמשיך בהליכי השיקום שבהם החלה ועד כה זכו להתקדמות ולהצלחות.

הנאשמת הביעה צער על התנהגותה וציינה כי הייתה אי הבנה והבטיחה לשתף פעולה בהמשך.

ביום 07.08.17 בדיון שהתקיים חזרה קצינת המבחן וציינה כי ש' ממשיכה להיות אקטיבית ולהגיע לפגישות, החלה להשתתף בלהקה של בית המשפט הקהילתי, משתפת פעולה עם גורמי בריאות הנפש. ש' ציינה כי עדיין גרה באותה דירה עם בעלה ועדיין לא נפתרה בעיית האישה הנוספת בבית שמטרידה ומציקה לה.

ב"כ המאשימה לאחר ששמעה את הנאשמת ציינה כי למרות כל הקשיים שש' עוברת היא עושה מאמצים לתפקד כנדרש ועל כך היא מברכת אותה.

בדיון שהתקיים ביום 11.09.17 שוב דיווחה קצינת המבחן על מאמצים רבים שעושה ש' בכל תחום, נמצאת בקשר רציף עם קצינת המבחן, נעשתה פנייה לעמידר לגבי דיור ציבורי אך הנאשמת נענתה בשלילה והיום שוקדת ש' בסיוע על צוות בית המשפט הקהילתי על הכנת ערעור לעמידר בנוגע לדיור. עוד ציינה קצינת המבחן כי המרכז לגביית קנסות הגיע להסדר עם ש' לתשלום חובותיה, ש' מצאה עבודה וככלל ציינה כי קצינת המבחן כי ש' משתפת ומיידעת על כל שינוי בחייה. באותו דיון ש' סיפרה כי האשה שהתגוררה בדירתה עזבה. סיפרה כי איננה עובדת אך הוקל לה לאחר שהאישה עזבה והיא מתמודדת עם הקשיים שעדיין קיימים.

הדיון ביום 18.09.17 נקבע מראש במעמד באי-כוח הצדדים בלבד על מנת לבחון ההתקדמות בעניין צירוף התיקים כנגד הנאשמת לשם הכנת הסדר הטיעון. דווח כי הנושא בטיפול.

בדיון מיום 25.9.17 נמסר על ידי באי כח הצדדים כי נושא ההגעה להסדר טיעון שכרוך בצירוף תיקיה של ש' - בטיפול. לגבי ש' נמסר כי מצאה עבודה וממשיכה בהליכי השיקום תוך שיתוף פעולה מלא.

ביום 30.10.17 בדיון הודיעה ב"כ המאשימה לבית המשפט כי מבקשת להפסיק את ההליכים של ש' בבית המשפט הקהילתי ולהחזיר את עניינה להליך הפלילי המקורי וזאת על רקע העובדה שנפתחו נגד ש' שני תיקים נוספים בשנת 2017, אחד של התביעות והשני של הפרקליטות. ב"כ המאשימה, וכן הסנגוריה הציבורית ושירות המבחן התנגדו לבקשת ב"כ המאשימה ועמדתם היתה כי אין להפסיק ההליכים בבית המשפט הקהילתי ולהעביר המשכם לבית המשפט הפלילי המקורי. ובכל מקרה סיום ההליכים, אם יוחלט שכך יהיה, חייב להתבצע בבית המשפט הקהילתי, בדרך המלך של טיעונים לעונש, הגשת תסקיר לענין העונש ומתן גזר דין.

בהמלצת בית המשפט נקבע הדיון בבקשת המאשימה המפורטת לעיל, ליום 13.11.17.

טיעוני הצדדים:

ביום 13.11.17 העלו באי כח הצדדים וקצינת המבחן את נימוקיהם, באופן ענייני, מפורט ומכובד.

אתייחס להלן לעיקרי הדברים וארחיב את השיקולים שעמדו לנגד עיני כשקבעתי כבר בסוף הדיון מיום 13.11.17 כי ההליכים הפליליים בעניינה של ש' ימשיכו בבית המשפט הקהילתי.

למען הסדר המאשימה והסנגוריה הפנו את בית המשפט למסמך שקרוי "**בתי משפט קהילתיים תוכנית ומודל הפעלה ספטמבר 2014**" ולעקרונות הכללים שנקבעו בו לגבי שילוב נאשמים בבית המשפט הקהילתי והמשך ניהול ההליכים בעניינם על רקע התנהלותם. המסמך ייקרא להלן לשם הקיצור "**תוכנית הפעלה**" (על כך בהמשך).

ב"כ המאשימה שמה דגש בטיעוניה בין היתר על ענין האמון שהופר על ידי ש', וזאת במישור האישי של התנהלותה וכן הודגש על ידה ענין המסר לכלל הציבור שיוצא מבית המשפט הקהילתי וזאת במישור הציבורי. ב"כ המאשימה ציינה כי נגד הנאשמת נפתחו בשנת 2017 שני תיקים חדשים. בהגנות ציינה ב"כ המאשימה כי תיק אחד הוא ישן לפני 5 שנים (להלן: "התיק הישן"), אך התיק השני הינו בעבירות מרמה שארעו לכאורה לאחרונה בשנת 2017, בעת שש' כבר היתה בעיצומם של ההליכים בבית המשפט הקהילתי (להלן: "התיק החדש").

הפרת האמון של ש' לטענת המאשימה היתה בהסתרת העובדה שריצתה מאסר בפועל ולא גילתה זאת לשירות המבחן ולצוות בית המשפט. בדיון שהיה ביום 24.7.17 עומתה ש' עם הבעיות של הסתרה ואי גילוי, והביע חרטה. דע עקא לטענת המאשימה יומיים לאחר הדיון מיום 24.7.17 נחקרה ש' ביום 26.7.17 בגין התיקים החדשים שנפתחו נגדה ובעיקר התיק החדש ולא גילתה אזנם של הצוות ובמיוחד של שירות המבחן, אודות החקירה ורק בדרך מקרה נודע על כך למאשימה. בכך רואה המאשימה, ולא בכדי, הפרה אמון של ש', שממשיכה לפגוע בציבור והפרה של הכללים הבסיסיים של השתלבות והשארות נאשם בבית המשפט הקהילתי.

זאת ועוד לטענת המאשימה חובה ליתן משקל רב למסר שיוצא מבית המשפט הקהילתי הן לכלל הציבור והן לנאשמים אחרים, שבית המשפט הקהילתי, שהוא טיפולי ומשקם יכול ומוכן לשלב נאשמים שמודים ולוקחים אחריות ומוכנים לעבור הליכי שיקום, אך אין להשלים עם מצב שמתלוננים ממשיכים להיפגע ממעשי נאשם שעושה זאת לכאורה בעודו משולב בהליכי השיקום.

אי לכך סבורה המאשימה שיש להפסיק הליכים של ש' בבית המשפט הקהילתי ולהעביר את המשך ההליכים נגדה לבית המשפט הפלילי המקורי. בהקשר לכך מפנה ב"כ המאשימה לעקרונות שנקבעו במסמך ההפעלה.

ב"כ הנאשמת מבקש להשאיר את הנאשמת בבית המשפט הקהילתי ורואה במסמך ההפעלה גיבוש של תפיסת עולם שתומכת ברעיון השיקום כדרך לטיפול במפירי החוק. אמנם לדבריו, כפי שטוענת ב"כ המאשימה כתבי האישום של ש' הן מבחינת חומרתם והן מבחינת היקפם, אינם מאפיינים את רוב כתבי האישום שבעניינם הופנו נאשמים לבית המשפט הקהילתי, אכן מדובר בכתבי אישום חריגים אך עובדה זו היא בבחינת אתגר לשקם את אותם נאשמים שביצעו עבירות קשות וחמורות ולהחזירם לשגרה נורמטיבית.

במישור האישי מדגיש ב"כ הנאשמת את נסיבות חייה הקשות של ש' שדחפו אותה למעורבות בפלילים ולביצוע עבירות רבות וחמורות, שמבלי להקל בחומרתן, מחויבות טיפול שורש. המסר לציבור לטענת ב"כ הנאשמת הינו כי גם נאשם שפגע באופן חמור בזולתו ובסדר הציבורי, עשוי לחזור ולחיות בקהילה באופן חיובי לאחר ש"זכה" לשיקום מקצועי, מעמיק ורחב בפיקוח של בית המשפט הקהילתי.

ב"כ הנאשמת מפנה לעמדת שירות המבחן שתומכת בהשאת הנאשמת במסגרת ההליכים בבית המשפט הקהילתי ומבקש שלא להפסיקם.

קצינת המבחן בטיעוניה הפנתה את הצדדים להשתלבות של ש' בבית המשפט הקהילתי. מאז הופנתה בחודש נובמבר 2016, השקיעה מוטיבציה ומאמצים בהצלחת הליכי השיקום שמתבטאים במספר תחומים, שילובה בתעסוקה, יצירת אורח חיים מתפקד, מיצוי זכויות בתחום הדיור, בריאות הנפש והסדרת חובות. בלשון קצינת המבחן שניסחה את הדברים באופן מדויק וצורב: "ש' היא אוכלוסיית היעד של בית המשפט הקהילתי, החיים בתוך מערכת יחסים מנצלת תוך שהיא שורדת, לצד אלו נשארו מאפיינים בתחום של עבירות מרמה. חוויה של הזנחה בילדות, חוויות של חוסר מוצא, חיים בסודות וביצוע מעשים עבור אחרים ונותרה ללא כל. העבירות של הנאשמת פוגעות ביחסי אמון פגיעות משמעותיות. לצד תחושות כעס תחושות היוצרות תחושה של שליטה בכח וביצוע העבירות". כל אלה יש בהם כדי לתת תובנות להתנהגויות השליליות במהלך חייה, מבלי להקל ראש ו/או להצדיק את מעשיה.

מהפאן המקצועי לדברי קצינת המבחן מדובר בתהליך שיקום ארוך המצריך אורך רוח והבנה. ש' השתלבה בתהליך תוך כדי פיקוח צמוד של בית המשפט והתייצבות למעקב ועדכוני. אי לכך המלצת שירות המבחן להמשיך את שילובה בהליכי השיקום, תוך יצירת תשתית יציבה של תפקוד, שתשלב בעתיד גם מהלך של צדק מאחה.

דין:

תכנית ההפעלה אליה מפנים ב"כ הצדדים את בית המשפט, כאל מסמך שמגבש את הנחות היסוד ועקרונות הפעולה של בית המשפט הקהילתי, גובש ונוסח בספטמבר 2014. חודשיים לאחר מכן בנובמבר 2016 החל לפעול בבית משפט השלום בבאר שבע בית המשפט הקהילתי הראשון בישראל.

נכון להיום, נובמבר 2017, בחלוף שלוש שנים, קרמו מילות מסמך ההפעלה עור וגידים, הקריטריונים ודגל השיקום שהתנוסס מעל ההליכים באו לידי ביטוי בעבודה היומיומית והמעורבים כולם עשו מאמץ אמיתי וכן לשלב ידיים, לפרקים בחפץ לב אך לא אחת תוך ויתור על תפיסות עולם ועקרונות יסוד וזאת נוכח שינוי מרגש שהתחולל אצל לא מעט נאשמים כתוצאה מעבודת שיקום של הנאשם ושל הצוות.

בד בבד ומטבע הדברים חלו גם שינויים בהפעלת עקרונות היסוד, נוכח תובנות שצצו בפועל, מול מסמך שנכתב כתיאוריה שטרם נוסתה. כך למשל שולבו בבית המשפט הקהילתי נאשמים ששוחררו לחלופות מעצר, נאשמים בעבירות אלמ"ב ועוד.

נושא הפסקת ההליכים בבית המשפט הקהילתי העסיק את באי כח הצדדים ואת בית המשפט מתחילת ההליכים. הובעו דעות וגישות שונות שהתייחסו לאותם מקרים בהם נאשמים היו משולבים פרק זמן משמעותי בבית המשפט הקהילתי, היו מעורבים בהליכי שיקום, לרובם הוכנו תסקירי עומק אך לא תמיד היה הסדר טיעון. באותם מקרים התעורר צורך לסיים את ההליכים, הן מפאת בקשתו/רצונו של הנאשם ואם עקב אי עמידה של הנאשם בתנאים שנקבעו.

בסופו של יום גובשה תובנה שהפסקת הליכים אין פירושה הוצאת הנאשם מבית המשפט הקהילתי והחזרתו למסלול הפלילי המקורי. סברתי ואני עדיין סוברת כי נאשם שכבר שולב בהליכי שיקום ונטל בהם חלק ולא אחת נתרם מאותו תהליך באופן מייטבי, יסיים את ההליך הפלילי שלו בבית המשפט הקהילתי, גם אם מדובר במה שכונה "הצלחה חלקית" או "כשלון". ודוק: לא אחת נאלץ בית המשפט להורות על הפסקת הליכים וקביעת התיק לטיעונים לעונש, גם כאשר לא היה הסדר טיעון, והצדדים טענו באופן חופשי לעונש, לאחר שהתקבל תסקיר של שירות המבחן.

במסמך ההפעלה נאמר (עמ' 18): **"בהעדר הסכמה על הסדר טיעון יוחזר התיק למסלול הרגיל ויקבע לדיון בפני שופט אחר"**. ב"כ המאשימה הפנתה בטיעוניה לאמור במסמך ולא בכדי. עם זאת, המציאות בבית המשפט ובשטח, וההכרות האינטנסיבית והאינטימית עם כל נאשם, מעקב צמוד אחר התהליך שעבר, גיבשו את המתווה שלא להעביר את הנאשם למסלול הקודם. שכל ישר, רגש והרבה איכפתיות הביאו להתגבשות הנוהל של סיום ההליכים בבית המשפט הקהילתי בין בהצלחה או בהצלחה חלקית.

בית המשפט הקהילתי הוא סוג של מהפך מחשבתי ותפיסתי ביחס להליכים הפליליים המסורתיים, בעיקר בעניינים של נאשמים רצדיביסטיים כמו ש' שהתדרדה לחיי פשע ולעבריינות עקב נסיבות חיים קשות. אין בנסיבות חייה הקשות של ש' כדי להצדיק את מעשיה הפליליים או להמעיט מחומרתם. יש בהם כדי לעורר חמלה שמרחיבה את יריעת התובנה והשיפוט של מעשיה, כמי שלא ספגה חוויות מחזקות ומעצבות שמאפשרות שיפוט מציאות תקין. בדיסוננס הזה

משתלבים ההליכים בבית המשפט הקהילתי. הליכים שמאפשרים פיקוח של בית המשפט על ההליך הפלילי התקין על כל מרכיביו, יחד עם שיקום עמוק, מקצועי ומקיף. הליך כזה אינו מתעלם או מתנכר לקרבנות, ובעניינה של ש' הם רבים. מקומם של הקרבנות וההבנה לנזק ולטראומה שנגרמו להם הם חלק מההליך הטיפולי.

ש', כפי שפורטו נסיבות חייה לעיל, השתלבה בהליכי השיקום בבית המשפט. מתחילת הדרך שיתפה פעולה, הגיעה לפגישות, השקיעה מאמצים רבים בכל תחומי השיקום וגילתה מוטיבציה אמיתית לשינוי. לא בכדי פרטתי לעיל את רצף ההליכים בעניינה וההתייחסות של באי כח הצדדים למסלול השיקומי בו צעדה.

ש' כשלה בכך שלא דיווחה לגורמי הטיפול ולבאי כח הצדדים, על ריצוי המאסר בעבודות שירות שהשלימה. ש' חזרה וכשלה בכך שלכאורה ביצעה בשנת 2017 עבירות נוספות, נחקרה במשטרה ופעם נוספת לא דיווחה לצוות על כך, במיוחד לאחר שהוזהרה והובהר לה במפורש להקפיד על מסירת מידע לצוות, קל וחומר במקרה שהיא נעצרת בחשד לביצוע עבירה.

עמדת המאשימה כאמור על רקע אבדן האמון בש' היא הפסקת ההליכים בבית המשפט הקהילתי והחזרת ההליך למסלול המקורי.

היה ויתברר כי אכן עברה ש' עבירות חדשות, יהיה על ש' לתת על כך את הדין. יחד עם זאת ונכון להיום, עמדתי כי אין מקום לקטוע את הליך השיקום מתוך הבנה של ראיית המכלול של נסיבותיה של ש' על כל תהפוכותיהם. לא מדובר בהתעלמות, או מחילה על מעשים חמורים שבוצעו, אלא על המשך התהליך שבסופו יהיה ביטוי גם לענישה הולמת.

מכל האמור לעיל מצאתי שיש להמשיך את ההליך הפלילי בעניינה של ש' בבית המשפט הקהילתי, "כי **מנקודה מסוימת והלאה אין חזרה עוד. אל הנקודה הזו יש להגיע**" (פרנץ קפקא "היונה על הגג: מכתב אל האב ועוד כתבים מן העזבון).

סוף דבר:

תיק זה קבוע למעקב ליום 4.12.17.

באי כח הצדדים יגישו הסדר טיעון בכל ההקדם האפשרי.

ניתנה היום, ב' כסלו תשע"ח, 20 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.